

Universiteit
Leiden
The Netherlands

‘De dood heeft Bin Laden ontmaskerd’.

Graaf, B.A. de

Citation

Graaf, B. A. de. (2011). ‘De dood heeft Bin Laden ontmaskerd’. *De Volkskrant*, 28. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/17907>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/17907>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

1 of 2 DOCUMENTS

de Volkskrant

de Volkskrant

4 mei 2011 woensdag

De dood heeft Osama bin Laden ontmaskerd

SECTION: Opinie en Debat; Blz. 28

LENGTH: 927 woorden

De strijd tegen terrorisme wordt niet alleen met kogels gewonnen, maar is vooral een strijd om **de** beeldvorming. **De** vraag is niet zozeer waarom het zo lang duurde voordat **de** Amerikanen Osama bin Laden vonden. Het is veel interessanter om uit te zoeken waarom ze hem nu wél in handen wisten te krijgen.

Dat is zeker aan het gedegen speurwerk van **de** CIA te danken. Maar dat is niet het hele verhaal. **De** Pakistaanse president Zardari gaf hierop een belangrijke aanvulling in The Washington Post van 3 mei. Volgens hem bestaan er weliswaar nog veel anti-westerse en vooral anti-Amerikaanse sentimenten onder **de** Pakistaanse bevolking, maar het feit dat **de** CIA wist door te dringen in **de** kringen rondom Osama geeft aan dat het draagvlak voor Al Qaida in Pakistan aan het afbrokkelen was.

Al sinds twee jaar stellen onderzoekers inderdaad vast dat Al Qaida zijn momentum aan het verliezen is. **De** desillusie over **de** gevolgen van **de** terroristische aanslagen onder moslims in **de** Arabische wereld neemt al langer toe. Tussen 2002 en 2010 nam het percentage moslims in het Midden-Oosten dat zelfmoordaanslagen gerechtvaardigd vindt, alleen maar af.

Waarom? Omdat het merendeel van **de** slachtoffers van **de** aanslagen moslims waren. Omdat **de** aanwezigheid van Al Qaida **de** onrust in **de** Arabische wereld alleen maar aanwakkert. Ook al waren veel mensen in het Midden-Oosten het misschien wel eens met Bin Ladens strategische doelen, zijn tactiek stuitte hen tegen **de** borst. Bovendien is er inmiddels een beweging opgestaan van

jongeren die aantoonde dat **de** Arabische waardigheid niet alleen door bloed en geweld hersteld kan worden, maar dat het ook met vreedzame protesten gaat.

Terroristen zijn niet alleen uit op wraak, roem en erkenning door hun vijanden (aldus Harvard-onderzoekster Louise Richardson), ze hebben ook **de** praktische, logistieke en morele steun nodig van hun achterban. Zonder zo'n achterban implodeert een terroristische organisatie. Want als terroristen niet meer in staat zijn nieuwe aanwas te generen, als er geen sympathisanten meer zijn die geld, middelen en schuilplaatsen verschaffen, dan houdt het snel op.

En hoe doen terroristen dat? Door **de** beeldvorming te manipuleren. Ze moeten een verhaal vertellen dat verkoopt. Ze moeten zichzelf succesvol als strijders tegen onrecht en repressie neerzetten en hun vijand vaak '**de** overheid' of 'het Westen' overtuigend kunnen demoniseren. Volgens **de** provocatie-repressietheorie hebben terroristen, of hun ideologische en spirituele leiders, hun vijand daarom veel meer nodig dan ze toegeven. Ze moeten hun achterban ervan kunnen overtuigen dat hun aanslagen gelegitimeerd zijn door geweld van **de** tegenstander. Ze hebben steeds weer ideologische, morele munitie nodig om hun achterban te mobiliseren.

Bin Laden was niet voor niets zo belangrijk: hij slaagde erin een goed functionerende propagandamachine op te zetten. Met een eigen media-organisatie (As-Sahab) die tergende pr-videoboodschappen **de** ether in bleef sturen waarin het Westen als grote boosdoener werd afgeschilderd.

De dood van Osama is dan ook **de** ultieme psychologische nederlaag van Al Qaida, want het is **de** perfecte weerlegging van zijn eigen verhaal. Want hoe presenteerde Bin Laden zich? Als een strijder te paard, als een nederige jihadist, die zijn rijkdommen opgaf om

de strijd aan te gaan tegen het perfide Amerika dat op grote schaal moslims onderdrukte. En hoe is hij nu gestorven? Niet in het harnas of bij een spectaculaire zelfmoordactie, maar in een gerieflijk bed, omringd door vrouwen en kinderen. In een luxueuze villa waar hij al drie jaar verbleef, in volstrekte geheimhouding ten opzichte van **de** bevolking die hem zogenaamd zo welgezind zou zijn.

Kortom, Bin Ladens spin heeft het laten afweten. Ook in propagandistische zin heeft hij het onderspit gedolven. **De** steun onder **de** Pakistaanse bevolking voor Al Qaida is zo ver afgenomen dat **de** CIA een inlichtingenpositie heeft kunnen opbouwen die tot **de** identificatie van Bin Laden leidde. En denk maar niet dat dat zonder informatie vanuit **de** Pakistaanse bevolking was gelukt. **De** clue kwam wellicht uit **de** kerkers van Guantánamo. Maar een dergelijke aanwijzing kan alleen geverifieerd worden door gedegen speur- en spionagewerk aan **de** basis.

Dat is dus een mooie opsteker. Maar daarmee is **de** strijd om **de** beeldvorming nog niet gestreden. **De** dood van Osama opent een window of opportunity voor **de** Amerikanen en voor **de** internationale gemeenschap als geheel. **De** psychologische strijd moet nu worden voortgezet. Het verhaal van Al Qaida is ondermijnd. Maar welk verhaal heeft Amerika nu in **de** Arabische wereld te vertellen? Hoe dragen **de** operaties in Afghanistan, **de** voortgezette aanvallen met drones bij aan **de** strategische communicatie van het Atlantische bondgenootschap?

President Obama gaf er in zijn toespraak blijk van dat hij precies weet hoe belangrijk het verhaal is dat je vertelt: dat het om recht en gerechtigheid ook voor moslims gaat. **De** strijd tegen terrorisme is er nu bij gebaat dat het Westen die repressieve strijd minder hoog op **de** politieke agenda zet, minder inzet op steun aan autoritaire regimes. Achter **de** schermen is er nog genoeg gedegen inlichtingenwerk te verrichten, maar voor **de** Bühne is het tijd voor een nieuw verhaal van vrijheid en recht in **de** Arabische wereld.

Beatrice de Graaf

Beatrice de Graaf doet onderzoek naar terrorisme en veiligheid aan het Centrum voor Terrorismen en Contraterrorisme aan **de** Universiteit Leiden. Volgens haar biedt **de** dood van Osama bin Laden een nieuwe kans.

Osama is niet in het harnas gestorven, maar in een luxueuze villa

LOAD-DATE: May 3, 2011

LANGUAGE: DUTCH; NEDERLANDS

PUBLICATION-TYPE: Krant

JOURNAL-CODE: **De** Volkskrant